

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO III. — Štev. 33.

NOVO MESTO, 15. AVGUSTA 1952

ČETRTLETNA NAROČNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETER

Proslava desete obletnice ustanovitve partizanskih brigad in jesenske volitve

sta dve najvažnejši nalogi množičnih organizacij

Tam, kjer so občinski odbori OF pravilno razumeli svojo nalogo, je delo množičnih organizacij živo. Navzlic poljskemu delu in letnemu času so sestanki skoraj redni. Zelo uspešni so skupni sestanki predstavnikov vseh množičnih organizacij in društev, na katerih se pogovorijo o najvažnejših

nalogah, izmenjajo misli ter sprejmejo sklepe za bodoče delo. Lahko trdimo, da se je delo množičnih organizacij razvilo, odkar imamo občinske fronte odbore, razen v nekaterih primerih, kjer ti odbori še niso to, kar bi morali biti. Dobro so zastavili delo v novomeškem okraju na Trebelnem, v Trebnjem, Zagradcu, Dvoru, Žužemberku, Mirni, Dol. Toplicah in še v nekaterih občinah. Skoraj povsod se pa čuti pobuda in pomoč frontovcev pri raznih delih.

V vseh poročilih o delu množičnih organizacij pa je še vedno čutili stari način dela, ki se ga naše organizacije še niso otresle: delo organizacije ocenjujejo po sestankih in prostovoljnem delu, mladino in žene obravnavajo kot posebno organizacijo in ne kot sestavni del Fronte. Ravno tako množične organizacije vse preveč razpravljajo na svojih sejah in sestankih o gospodarskih vprašanjih, o gradnji potov, cest, elektrifikaciji in podobnih komunalnih delih, vse premalo v ideološko-političnem delu. Popolnoma pravilno je, da frontovci dajejo pobudo, kako reševati gospodarska vprašanja in da pomagajo ljudskemu odboru pri izpolnjevanju teh nalog z nasveti in prostovoljnimi delom, pri tem pa ne smejo zanemarjati svoje osnovne naloge: politične vzgoje množic. Za tako delo pa niso vedno najbolj primerni sestanki, ki so se, mimogrede povedano, pri nas tudi že preživeli, pač pa je za politično vzgojno delo še mnogo drugih oblik. Delo frontovca je povsod tam, kjer se ljudje zbirajo in delajo, na polju, na prostovoljnem delu, v društvih, klubih in organizacijah, na zborih volivcev, roditeljskih sestankih, mladinskih sestankih, kulturnih in zabavnih prireditvah, skratka povsod, kjer delajo in žive ljudje. Množični sestanki frontovcev naj bodo predvsem kot študijski sestanki, na katerih si frontovci izmenjajo izkušnje pri delu in se seznanijo s tekočimi nalogami. Na take sestanke pa spadajo kot sestavni del Fronte tudi žene in mladina ter predstavniki ostalih organizacij in društev.

Trenutno najbolj važni nalogi množičnih organizacij pa sta priprava za proslavo desete obletnice slovenskih partizanskih brigad, ki bo 13. in 14. septembra v Dolenjskih Toplicah, in pa priprave za jesenske volitve občinskih in okrajnih ljudskih odborov. Proslava desete obletnice ustanovitve štirih slovenskih partizanskih brigad bo velika manifestacija Fronte ne samo za Dolenjsko, ampak za vso našo republiko!

Stari prekaljenci borci s slavo ovcenanih brigad — Cankarjeve, Gubčeve, Sercerjeve in Tomšičeve — se bodo spet zbrali med gostoljubnimi

Dolenjci, ki so z njimi delili zadnji košček kruha, se z njimi skupno borili, trpeli, umirali in zmagovali. Skupno bodo obujali spomine na težke, a slavne dni. Poleg borcev, aktivistov in drugih domačih gostov pričakuje Dolenjska veliko število gostov iz drugih ljudskih republik in najvišjih predstavnikov ljudske oblasti. Pred to glavno proslavo bodo majše proslave v vseh krajih Dolenjske. Ze obisk partizanskih patrolj po naših vaseh je pokazal, da so tradicije narodnoosvobodilne borbe žive med našimi ljudmi. Množične organizacije naj poskrbijo, da bodo te proslave čim bolj veličastne in množične. Ne pozabite na teh proslavah partizanskih družin, mater, vdov in sirot. Na veliki manifestacijski slavnosti 13. in 14. septembra pa ne sme manjkati nihče. V oddaljenějšíh krajih organizirajte skupni odhod na okrašenih vozovih ali avtomobilih, skupine kolesarjev in konjenikov.

Druga važna in trajnejša naloga so priprave za jesenske volitve. Novi volilni zakon je demokratičen v najvišji meri. Kandidati se bodo izbirali na zborih volivcev in ne na frontnih sestankih. Določeno število volilnih upravičencev lahko postavi svojo kandidatsko listo in upamo, da bo kandidatov veliko. Volitve bodo tajne z listki in ne več s kroglicami. Od političnega dela množičnih organizacij je odvisno, ali bodo prišli na kandidatsko listo predani frontovci in aktivisti, ki so ves čas med vojno in potem sodelovali pri graditvi države in oblasti ter so se pri izvajanju gospodarskih nalog iz nujnih potreb tudi zamerali kakemu spekulantu, ali bodo prišli na kandidatsko listo in v ljudski odbor

ljudje, ki so ves čas čepeli na varnem in iz skritih kotov metali polena pod noge mladi ljudski oblasti, sedaj pa so prilezli kot ščurki na dan. Množične organizacije naj že sedaj pretehtajo, kdo jih bo zastopal v ljudskem odboru, bodisi občinskem ali okrajnem. Z odpravo nekaterih višjih državnih organov postaja vloga okrajnih in občinskih odborov toliko pomembnejša. Od ljudi, ki jih bomo izvolili v ljudske odbore, bo odvisno, kako se bo razvijalo naše gospodarsko, politično in kulturno-neprosvetno življenje. Ali bo bodoči ljudski odbor delal za blaginjo ljudskih množic, ali bo skrbel za koristi posameznih spekulativ in zaviralcev lepšega življenja delovnih ljudi, to je odvisno od našega političnega dela in priprav za volitve. Množične organizacije naj poskrbijo, da bodo volivci o vsakem kandidatu javno razpravljali in ga pretresali ter pregledali od vseh strani.

Poleg teh nalog naj se množične organizacije že sedaj pripravljajo na jesensko in zimsko izobraževalno delo.

Od tedna do tedna

Cerprav so drugi dogodki potisnili nekoliko ob stran razvoj odnosov na Balkanu, je incident na bolgarsko-grški meji zopet pritegnil pozornost na ta del sveta. Spor med Grki in Bolgari je nastal zaradi peščenega otočka Gama, ki so ga nenadoma zasedle bolgarske čete, proti čemur so Grki takoj protestirali, češ da spada otoček v sestavo grške države. Ker se bolgarske čete niso hotele umakniti, so Grki začeli obstreljevati otok in bolgarske postojanke, naker je bilo javljeno, da so se Bolgari umaknili. Sam dogodek ni niti toliko zanimivo, ker gre o bistvu za nepomemben in strateško najbrž nevažen otoček v strugi reke Marice. Bolj kot to je zanimivo dejstvo, da se informbirojske sile poslužujejo najrazličnejših sredstev, da ustvarijo napeto vzdušje na Balkanu. Jugoslovani imamo s to »praksoco«; že veliko izkušnje (spomnimo se le na zasedbo otočka na Muril) in nas takšni izpadi ne vznemirjajo, kažejo pa, da si v Moskvi, — odkoder vodi vse te izovalne akcije, — prizadevajo na kakršen koli način vzdrževati nenormalne odnose in s tem napredovati na mejah, posebno na Balkanu.

V Trstu se čedalje bolj čutijo posledice londonske konference; italijanska vlada izkariša te sklepe za to, da Trstu čim bolj pritisne italijanski pečat. V tržaški mestni upravi se uporabljajo tiskovine z napisom »Repubblica Italiana«, vodilni uradniki se podpisujejo z naslovi, ki jih sicer uporabljajo v italijanski upravi, tržaško okolico pa hočejo na vsak način nastilno poitalijančiti. Za poslednjo akcijo je najznačilnejša graditev naselij, kjer bodo dobili stanovanja italijanski begunci iz Istre. Naravno je, da je vse to ravnanje razburilo slovensko — pa tudi italijansko demokratično prebivalstvo v Trstu. Poslovenskih pasesh o okolici so kot protitrojfeji politiki italijanske vlade izobesili slovenske in jugoslovanske zastave, na hiše pa so napisali gesla kot »Nočemo Italije!

Za zahodno Evropo je gotovo važen dogodek osnivanje oblasti evropske premoševne in jeklarske skupnosti s sedežem v Luxemburgu. S tem je končno prišel do veljave Schumanov načrt o premoševnem in jeklarskem »poulu«. Predsedstvo te »nadnacionalne«; uprave zahodnoevropske premoševne in jeklarske industrije je bilo poverjeno Francozu Monetu, v upravi pa so zastopane poleg Francije še Zahodna Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburška. Velika Britanija je ostala izven te organizacije, vendar so v Londonu izjavili, da so pripravljeni navezati z njim tesnejše »diplomatske stike«; s to novo oblastjo, ki naj bi postala jedro neke bodoče Evropske federacije. Značilno je, da so evropske socialistične stranke — posebno nemška socialna demokratična stranka — zavzele odklonilno stališče nasproti tem načrtom in s tem seveda tudi proti Schumanovemu planu. Socialni demokrati ostro napadajo ta načrt, češ da gre zgolj za kartel med kapitalisti, še več: — za kartel z bolj ali manj izrazito katoliško politično tendenco, ki je zato daleč od teženi, ki jih imajo napredna delavska gibanja v Zahodni Evropi.

Od ostalih svetovnih dogodkov zadnjega tedna bi veljalo omeniti še razmere v Perziji, ki kažejo na eni strani delno popuščanje nasproti tujim državam, kar nekateri tolmačijo kot ameriško posredovanje v sporu med Vel. Britanijo in Perzijo, na drugi strani pa zaostretonotranejša položaja v Teheranu, kjer se čedalje bolj uveljavlja skrajno desničarski in versko pobarvani nacionalizem, ki ga vodi poglavar šiitskih muslimanov Kašani. kateremu je predsednik perzijske vlade dr. Mosadik prepustil vodstvo teheranskega parlamenta.

Usoda kraljev in dvorov Srednjega vzhoda je precej majana. Po odhodu kralja Faruka iz Egipta, se je odpovedal prestolu še jordanski kralj Talal. Gotovo je, da na te »odpovedi«; v dobri meri vplivajo zunanje intervencije, vendar se tako na Srednjem vzhodu kot v ostali Aziji kažejo črte nekakih sprememb, ki v prvi vrsti zadevajo dosežane oblasti — pa naj si bodo to kralji ali maharadže (kašmirski maharadža se je tudi moral odpovedati prestolu, ker je Kašmir postal republika) — hkrati z njimi pa tudi tanko plast pešepošestnikov, ki se ob neizmerni rošičini počine prebivalstva kopljejo v bogastvo. Zaradi tega se je ob nacionalistični gonji proti tujcem razvila tudi gonja proti domačim izkoriščevalcem (o Perziji n. pr. 0,2% ljudi poseduje 70% vse obdelovalne zemlje), ki so živelj pod pokroviteljstvom tujih interesov.

Razglas Letalske šole v Novem mestu

PREBIVALCEM DOLENJSKE

Letalska šola v Novem mestu poziva vse Dolenjce, da pomagajo pri izgradnji letalstva na Dolenjskem. To letalstvo bo naš ponos in pričevanje, da tudi Dolenjci željno čakajo čas, ko bodo imeli v svoji sredi sto in sto mladih, neustrašnih letalcev in padalcev. Prispevajte za dolenjsko letalstvo. Pokažite znova, da dolenjsko ljudstvo teži za vsem, kar je napredno in da hoče zato tudi kaj žrtvovati!

MLADINA DOLENJSKE

Ali si ne želiš tudi ti pilotirati jadralna in motorna letala, letati nad prelepo Dolenjsko in se vrstiti med tisoče mladih letalcev in padalcev Jugoslavije? Zdjaj lahko uresničiš sanje davnih prednikov, samo voljo pokaži! Izpričaj, da nočeš zastojati za mladino ostalih krajev Jugoslavije, vstopaj v članstvo letalskih organizacij, ustanovljaj letalske krožke, prijavljaj se na tečaje v letalsko šolo pri Novem mestu!

SINDIKALNE PODRUZNICE

Podprite nas z denarnimi prispevki in omogočite, da bo čimprej zgrajena letalska šola in dani vsi pogoji za nemoteno šolanje mladih letalcev in padalcev na Dolenjskem. Priporočamo se vam v imenu vse dolenjske mladine, podprite naše letalstvo, da se bo čimprej razvilo tudi v tem predelu Slovenije in dvignilo Dolenjsko v napredno pokrajino!

DELAVSKI SVETI IN UPRAVNI ODBORI TOVARN IN PODJETIJ

V rokah imate tovarne, podjetja in proizvodna sredstva, kar priča, da ima naše državno in politično vodstvo v vas popolno zaupanje. Vemo, da boste pravilno razumeli tudi nujno potrebo

razvoja letalstva na Dolenjskem ter pravilne in koristne vzgoje naše mladine. Močno razvito letalstvo na Dolenjskem bode tudi vaša zasluga in ponos! Prispevajte za zgraditev letalske šole, za nabavo letal in drugih potrebnih pripomočkov!

MNOŽICNE ORGANIZACIJE

Podprite akcijo za razvoj letalstva na Dolenjskem. S tem boste pripomogli zdravi vzgoji dolenjske mladine, ki jo letalstvo zanima. Pomagajte, kjer koli bo treba! Zbirajte denarna sredstva, ki bodo dragocena pomoč za razvoj in utrditve letalstva v tem delu Slovenije. Propagirajte letalstvo med svojimi člani in jih vključujte v organizacijo Letalske zveze, ker je tudi to ena vaših osnovnih vzgojnih nalog. O razvoju letalstva na našem področju, o ustanavljanju letalskih organizacij in o organiziranju letalskih tečajev razpravljajte na svojih sejah, sestankih in konferencah. Vedite, da ste moralno odgovorni za razvoj vsega, kar je napredno in kar služi pravilni in zdravi vzgoji naše mladine!

Vse prijave, obvestila in drugo pošiljajte na naslov: LETALSKA ŠOLA NOVO MESTO, POSTNI PREDAL 7.

Na isti naslov pošiljajte denarne prispevke po poštnih položnicah; lahko jih pa pošljete tudi naravnost po družnici Narodne banke v Novem mestu, računska knjizica Letalske šole št. 656-4192.

Vremenska napoved

15., 16. ter 22. in 25. avg. bo lepo vreme, med 17. in 21. avg. nestalno s pogostimi padavinami, okrog 24. avg. ponoven dež.

Lepa je dolenjska deželica — najlepša ob Krki

V Otočcu so na primer žene in dekleta že izjavile, da bi rade imele strokovni tečaj za vkuhanje sadja. Frontne organizacije naj takoj poskrbe za predavatelje, prostore in udeležbo. Le-tošnji izobraževalni tečaji morajo biti še bolj pripravljene kot lani in morajo zajeti še več znanja in izobrazbe željnih ljudi.

lagal, da se zviša lovška zakupnina, kar je bilo tudi sprejeto.

O dosežanjem delu komisije je sestavo bodočega gospodarskega načrta je pregledala vse pogoje gospodarskega razvoja v okraju. V glavnem so pogoji za razvoj živinoreje, gozdarstva in lesne industrije, v manjši meri pa za poljedelstvo in sadjarstvo. Treba bo izboljšati zaraščene površine, ki so mrtnje in ne prinašajo nobene koristi. Nadaljnja dejavnost v kočevskem okraju je še rudarstvo in tekstilna industrija, ki pa se mora modernizirati, ter opekarska in keramična industrija. Vse naravne pogoje za razvoj ima tudi turizem in obrtništvo. Vendar pa je treba za razvoj teh gospodarskih panog rešiti vprašanje elektrifikacije, vodne preskrbe in prometa.

Za povečanje krmne baze za živinorejo bo treba očistiti zaraščene kosenice in pašnike. Glavni namen živinoreje mora postati predelava mleka in mesa. V kostelski in osilniški občini pa imajo še pogoje za razvoj sadjarstva, čebelarstva in perutinarstva.

Po površini je v okraju najbolj zastopano gozdarstvo, ki je v teh letih zaradi obnove precej utrpelo. Za vzgojo, nego in izkoriščanje gozdov bo treba izdelati poseben načrt. Meliorirati bo treba skupno še približno 6 tisoč hektarov površine.

Obrtništvo še ni dovolj razvito, treba bo dvigniti tradicionalno suho-orbarstvo, lončarstvo, sodarstvo itd. Tudi kovinarstvo bo treba bolj razviti. Za razvoj turizma bo treba urediti prometne žile in sredstva, ki so v okraju precej slaba. Enako gostišča. Končno bo treba še modernizirati cesto Ljubljana—Delnice. Kočevski predel je od morja oddaljen le približno 75 km, mesta ob Jadranu, Reka, Opatija, Crikvenica in drugi pa nimajo pravega zaledja glede dobave kmetijskih pridelkov. Z modernizacijo te ceste na morje bi bila vsot Dolenjski odprta pot na to trzišče. V tej zvezi bo treba misliti tudi na železniško zvezo, oziroma spoj tega predela z morjem.

V razpravi so odborniki okrajnega ljudskega odbora pokazali predvsem na težave, ki ovirajo hitrejši gospodarski razvoj. V posameznih krajih težijo za čimprejšnjo elektrifikacijo, sušni kraji za izboljšanje vodne preskrbe, v Ribnici za regulacijo potoka Bistrica, v Kočevju za ureditev Rinže. Kostečki bi radi cesto Fara—Stari trg ob Kolpi. Dobrovoljci pa nekaj kreditov, da bi obdržali vzorno živinorejo na sedanji višini. Državno posestvo v Kočevju bo letos žrtvovalo 20 milijonov dinarjev za elektrifikacijo svojih predelov. Draga je pripravljena prispevati pri tem vsa težaška dela.

Okrajna skupščina je predlagala okrajno volilno komisijo s predsednikom Rajkom Zupancem na čelu ter komisijo za volilne imenike. Izvoljen je bil predsednik disciplinskega sodišča ter posvetovalni odbor pri podružnici Narodne banke v Kočevju in v Ribnici.

Z DELOM ZA NAPREDEK GOSPODARSTVA

Izkušnje na Dvoru v čast VI. kongresa KPJ

O Dvoru, oziroma razmerah na Dvoru, smo že večkrat pisali v našem listu. Največkrat o nezdravih razmerah v bivšem KLO, v podjetjih in o ljudeh, ki so nekaj časa vedrili in oblacili v tem kraju, dokler se niso končno znašli tam, kamor spadajo. Ob branju raznih sodnih razprav o prejšnjem gospodarjenju na Dvoru, so si bralci skoraj ustvarili prepričanje, da je tam vse gnilo in ni nič pozitivnega. Pa je prav nasprotno. Zato, da so domačini sami opazili in odkrili vse nepravilnosti, jasno pričajo, da je na Dvoru dovolj poštenih ljudi, ki jim ni vseeno, kako se gospodari z ljudskim premoženjem. Znalci so razkrinkali vse škodljivce ter danes že krepko usmerjajo gospodarsko življenje kraja v napredno smer.

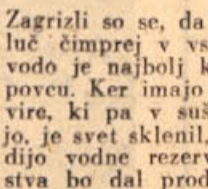
Partija je pobudnik vsega gospodarskega in političnega življenja

Ko je partijska organizacija očistila lastne vrste, je postala vodilna sila vsega življenja na Dvoru in v okolici. Odprti partijski sestanki in drugi so redni, na njih razpravljajo o vsem, kar se tiče političnega, gospodarskega in kulturno-prosvetnega življenja občine. Nепartijski so že zdavnaj spoznali prav iz dela in prizadevanja partijcev, da so to najbolj pošteno in pravi način, zato jim v tem prizadevanju radi sledijo in pomagajo. Tako točna pregleda nad svojim članstvom nimajo organizacije nikjer v kraju, kakor na Dvoru. Kot povsod je tudi v tej občini še nekaj ljudi izven organizacij, toda tudi zanje se množične organizacije zanimajo in ni dvoma, da se bodo še ti v kratkem priključili veliki večini prebivalstva ter šli po poti, po kateri jih vodi Partija v borbo za gospodarski napredek kraja in v korist vsakega prebivalca.

Prejesev gospodarijenj poštenih ljudi na prejšnjem KLO in sedaj na vodstvu občine z 2200 prebivalci, že kaže prve gospodarske uspehe. Kraj je 18.000 din dohodka, sedaj pa v petih mesecih 84.000 din! Prej so bili večkrat v zadregi za plače delavcem, sedaj tega ni. Seveda, žago so vodili in nadzirali ljudje, o katerih smo že pisali v sodnih procesih iz Dvora, zato ni moglo drugače biti. V dveh stavbah na žagi, ki sta po svoji velikosti podobni graščini, so imele vsa leta po vojni glavni stah podgane vsega Dvora, stanovanj pa je prav tako primanjkovalo, kot drugod. Sedaj je tam šest udobnih stanovanj. Prav tako je bil grad vsa leta po vojni neizkoriščen. Lastninsko roko nad njim je držalo Gozdno gospodarstvo Novo mesto, redno pobiralo najemnine, za popravilo pa ni nihče skrbel. Ko so si množične organizacije na Dvoru 1949 postavile za nalogo zgraditi zadrž. dom in so se dela že lotile, je nadaljnjo gradnjo zavrnlo prav trdovratno vztrajanje gozdnega gospodarstva na lastni gradu, čeprav ni imelo nobenega razloga za to. Sedaj je grad že drugačen. V preurejenih spodnjih prostorih ima dostojne prostore občinski ljudski odbor, v prvem nadstropju so udobna stanovanja, stranski trakt pa bo urejen za obrtne delavnice. Zraven gradu bo drugo leto stal zadrž. dom. To je sedaj sklep občinskega ljudskega odbora in vseh organizacij. Sedaj so se lotili še odstranjevanja ruševin od bomb podrtje cerkve, kjer bodo pridobili lep prostor za šolski vrt in igrišče. Postopoma bodo premetli tudi pokopališče, ki prav gotovo ne spada k šoli.

Svet za gospodarstvo ima redne seje ob polni udeležbi

Kjer je delo občinskega odbora in množičnih organizacij razgibano, tam tudi občinski sveti niso samo na papirju. Gospodarski svet na Dvoru ima redne seje, s polno udeležbo članov. Kot najnujnejše gospodarske naloge je svet predvidel elektrifikacijo vasi in preskrbo z vodo višje ležečih vasi. Transformator na Jami že stoji od leta 1947, toda električne napeljave nima nobena vas. Pomagajo si trenutno z lastno električno centralo na Krki, ki pa ne zadostuje niti za sam Dvor. Prebivalci so že sami zbrali precej denarja in drogrov za napeljavo elektrike, nekaj pa bo prispevala iz svojega letnega dobička še kmetijska zadruga. Zagrizli so se, da mora biti električna luč čimprej v vsaki vasi. Preskrba z vodo je najbolj kritična v Malem Lipovcu. Ker imajo v bližini vasi tri izvire, ki pa v sušnih mesecih usahnejo, je svet sklenil, da se to jesen zgradi vodne rezervarje. Denarna sredstva bo dal prodani les, ki ga bodo pridobili pri čiščenju pašnika.

Dušan Zupančič, predsednik občine Dvor

Prizadevnost gospodarsko razgledanih in poštenih ljudi na Dvoru se čuti tudi v kmetijski zadrugi. Kot vse naše zadruge, je tudi ta imela do nedavnega kot glavno nalogo samo trgovino, zraven tega pa še samo dokaj revno kovačijo. Novi upravni odbor se s tem ni zadovoljil. Imajo že zidarski in tesarski odsek, ki imata polne roke dela in naročil, razvija se dobro strojni odsek, ustanovljen pa je tudi — gotovo najvažnejši — živinorejski odsek. Prva plemenska živina je že v hlevu. V kratkem bodo nakupili še več plemenske živine z rodovnikom. Krme imajo že dovolj, ker so dobili od Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo LRS v našem precejšnje površine travnikov na Kočevskem. Za hleve je kot nalašč primerna velika zidana stavba ob Krki, ki bo lahko sprejela do 80 glav goveje živine. To je začetek napredne živinoreje v Suhi krajini. Se preden pa bodo napolnili te hleve z živino, morajo zavarovati levi breg Krke pri gornjem jezcu, sicer bi se lahko ob povodnji razlila Krka na to stran in uničila hleve. Breg bodo zavarovali še to jesen.

Gospodarska bodočnost kraja je v živinoreji in obrtništvo

Suha krajina s svojo skopo zemljo za obdelavo, toda s številnimi pašniki in travniki, je najbolj primerna za napredno živinorejo. To je bil tudi predvojno glavni vir dohodkov suhokrajnskega kmetovalca. Pojavlja se vprašanje odviše delovne sile, ki jo bo treba nekeje zaposliti. Velik del, posebno ženske, bi lahko zaposlile dobro organizirane obrtne delavnice, zlasti izdelovanje predmetov domače obrti. V tem oziru so suhokranjski dosejdi pokazali premalo vneme. Vse preveč so se zanašali na pomoč države in stricev ter tet iz Amerike, pa tudi na neke spremembe, ki so jih tako trdovratno napovedovali nekronani cesarji Suhe krajine doma in v inozemstvu tipa Gnidovec in drugi. V Suhi krajini je tudi dovolj dobre železne rude, ki so jo enkrat že topili na Dvoru. Nikjer ni rečeno, da se rudna bogastva ne bodo še izkoriščala za potrebe našega socialističnega gospodarstva. Tako je sedaj občinski ljudski odbor na Dvoru ob podpori množičnih

organizacij zastavil delo za gospodarski procvit kraja. Do VI. kongresa KPJ, kateremu na čast tekmujejo vsi delovni ljudje v občini, bodo že lahko pokazali vrsto doseženih uspehov. Dvorčani in okoličani ter vsi, ki pridejo v ta kraj, pa že danes vidijo najbolj poštenega človeka, ki se resnično trudi za dvig občine, sedanjega predsednika občinskega ljudskega odbora in člana okrajnega komiteja KPS tovariša Dušana Zupančiča, rezervnega kapetana in nosilca partizanske spomenice iz leta 1941. Neumoren pri delu, bodisi pri političnem ali gospodarskem, poln zdravih načrtov in pobud za napredek kraja, bo ob podpori vseh poštenih in delovnih ljudi občine prav gotovo pripeljal gospodarstvo dvorske občine po poti nenehnega napredka v korist vsakega občana in celotne socialističnega skupnosti. R

Tabora v Črnomlju se je udeležilo nad 2000 ljudi

Kulturnega tabora na prostem v Kanizarici pri Črnomlju se je udeležilo v nedeljo 10. avgusta nad 2000 ljudi. Na sporedu je bil nastop narodnih noš iz Črnomlja in Adlešičev ter ljudska igra Miklova Zala, ki so jo predvajali člani KUD Smarje pri Jelšah ob sodelovanju konjenikov črnolajške garnizije JLA. Hud naliy je prekinil spored za nekaj ur in se je nadaljeval šele pozno popoldne ob nekoliko manjši udeležbi.

Dolenjske toplice se pripravljajo na praznik slovenskih brigad

V Dolenjskih Toplicah so vsa leta po vojni govorili, da bi bilo treba urediti to in ono, ostalo je pa vse pri starem, do letos, ko Topličani svoje zamisli in načrte vneto uresničijo. Dolenjske Toplice naglo spreminjajo pohabljeno in zanemarjeno podobo. S pomočjo ljudske oblasti izginjajo sledovi vojne, hkrati pa se izboljšujejo nekatere komunalne naprave, ki so bile resno ovira za napredek tega znamenitega kopališkega in partizanskega kraja. Stanovanjska stiska je tudi v Dolenjskih Toplicah huda. Primer z župniščem pa prihaja, da je še zmerom najti neizkoriščenih prostorov. Z delno prezidavo župnišča je občinski ljudski odbor dobil v prvem nadstropju štiri lepe prostore za svoje pisarne in dve sobi za matični urad- v pritličju pa udoben prostor za pošto. Vsi ti prostori so bili po vojni neizkoriščeni. Vodovod je bil predmet neštevitih razpravljanj in ugibanj, kako bi ga izboljšali. Sedaj je to pereče vprašanje malone rešeno. Na novo so zajeli vodo na izviru v Podturnu, gradijo nov večji zbiralnik na višjem kraju, obenem pa tudi izmenjavajo cevi. Doslej so bile železne cevi, zdaj bodo pa položili azbestne domačega izdelka in z večjim premerom. Hkrati z vodovodom urejajo tudi kanalizacijo in regulirajo potok Sušice, ki teče skozi vasa. Vsa ta dela je prevzelo novomeško okrajno gradbeno podjetje »Krkca«, Topličani pa s prostovoljnimi delom pomagajo, da delo poteka hitreje. Topličani radi prihajajo na prostovoljno delo, saj vidijo, da gre zares. Na skupnem sestanku so sklenili, da bo sleherni, za delo sposobni domačin opravil vsaj 16 prostovoljnih delovnih ur. Mnogi med njimi, kot na primer Lovro Zupanc, so to obvezje že presegli. Seveda je tudi nekaj takih, ki nočejo zraven, pa tudi brez njih so Topličani s prostovoljnimi delom že očistili strugo Sušice in bodo pomagali vse dotlej, da bodo Toplice res urejene. Hkrati z obnovno vodovoda, ureditvijo kanalizacije in regulacijo Sušice

Travnik pred desetimi leti in danes

Marsikateremu partizanu je poznana vas Travnik v Loškem potoku. Ze leta 1941. so tu ustanovili Osvobodilno fronto. Organizirali jo je začel profesor Jože Sečko. V to veliko delo je prvega poyezal tov. Ladota Vrtačnika, učitelja v Loškem potoku, ki je potem povezal ožje prijatelje in sodelavce v bivših liberalnih organizacijah. Prvi pristavi OF so bili predvsem delavci, kmetički fantje in delovna inteligenca iz Travnika. Tudi iz drugih sosednih vasi so bili v manjšem številu zastopani. Ze leta 1941 je bilo aretiranih več fantov zaradi trgiranja italijanskih zastav. Tudi večkratnega pretepanja v Kapčevi gostilni ne bodo Travnikičani nikoli pozabili. Odpor do okupatorja, pa je vedno bolj rasel. Kljub raznim ofenzivam so Travnikičani vstopili v partizane. Med prvimi iso bili: Karol Mikulič, Anton Mikulič, Franc Krže, Lado Vrtačnik, Ferdo Skok, Polde Benčina, Karol Rus, Ludvik Benčina, Jože Levstik, Filip Pajnič, Niko Pajnič, Rude Mikulič, Slavko Mohar ter drugi zavedni vaščani. Dekleta in žene o pridno obveščale ter zbirale hrano in sanitetni material. Življenje se je mirno razvijalo. 24. julija 1942 sta v Belci nad Borovcem padla učitelj Lado Vrtačnik in Franc Krže iz Travnika. Prišla je Roška ofenziva. Vseokoli se je slišalo grmenje topov. Formirale so se manjše partizanske skupine. 27. julija 1942 so Italijani pridrli v Loški potok. Med potjo so zažigali seno, ki je bilo zloženo v kopicah. Za informacije so se obrnili na občino. Tajnik Kosmrly in župan Bartolj sta bila dobra informatorja. 28. julija 1942 so Italijani aretirali učitelje osnovne šole: Ladislava Čuka, Janka Benedičiča, Pavla Šilovinaca in

Dörerja, učitelja v Krvavi peči, ki je pribežal pred Italijani. 29. julija 1942 so zažgali Belo vodo (Travnik) — 17 hiš in gospodarskih poslopj. Zahtevali so Rudolfa Mikulica in Antona Debeljaka, imena katerih so imeli napisana na listku. Ker pa ju niso dobili doma, so jima zažgali hiše in odpeljal s seboj po tri brate od vsakega. Gregčeve svinove so odpeljali v gozd Debeli vrh, Valentinove pa v Mušnjevec. Ustavili so se sredi gozda in pričeli kopati jame. Starejši Valentinov sin Ivan je takoj uvidel, da so jame namenjene njim. Namignil je bratoma, da naj zbeže. Sa... je takoj skočil globlje v gozd in izginił Italijanom izpred oči. Za njim so metali bombe, dobil je več ran; kljub temu se mu je posrečilo uiti. Skril se je na košato smreko, kjer je prebil dva dni, brez vsake hrane. Brata je našel potem ustreljena na istem kraju. Kje pa trohnoji mučeniška trupla Gregčevih sinov, ni znano nikomur. Iste dne so pri Mrtalozu ustrelili štiri učitelje. 30. VII. 1942 je na Griču rešila življenje dvema partizanoma mladinka Kristina. 31. VII. so Italijani ponovno obkollili Travnik. Odrabli so moške do 45 let stare, jih suvali s puškinimi kopti ter jih kot živino odgnali na Opaldarjev vrt. Tako so jih odbrali 24 ter jih delili v dve grupi. Odrabli so 11 domaćinov iz zavednega Travnika — očetov in sinov. Med njimi je bilo tudi šest nepoznatih tovarišev. Ko se je popolnoma zmračilo, so jih mučili in nato ustrelili. V skupnem plitvem grobu počiva 17 mučenk. Obenem so zažgali Travnika na več mestih. Pihal je močan veter, ki je kmalu razširil ogenj. Bilo je grozno. Po vasi je mukalo govedo, cviliči prašiči, otroci jokali; od odraslih pa ni nihče jokal, vsak je stiskal pesti in klical v srcu po maševanju. Zgorelo je 105 hiš in 140 gospodarskih poslopj. Vas je dobila čudno lice: ožgani dimniki so samevali in se dvigali proti nebu, po tleh so tleli še zadnji ogorki. Travnikičani pa niso klonili, temveč so postajali vse bolj uporni; ogenj ni uničil volje do zmage in svobode. Okupatorjev razbesneli teror se je nadaljeval. Vrstile so se aretacije. Nekaj partizanov se je javilo. Bili so internirani. Ostali pa so vzdržali in se borili naprej do zmage. 8. in 9. avgusta 1942 so zajeli in ustrelili pet partizanov in terencev: Bobnarjevega Korleta, Juresovega Korleta, Špelčevega Rudolfa, Dednarjevega Mirka, Zniderjega Antona. Nekaj dni pozneje pa so mučili in ustrelili v cerkvi sv. Barbare prvega ugonika — sodelavca za OF, kmeta Franca Barlota iz Travnika. Tabor je pil kri svojih faranov. Italijani so se utaborili na Taboru. Ustanovili so Be-ga. Župnik Pravarh, kaplan Puhar in orožnih Pikel so bili prvi izdajalci slovenskega naroda. Travnikičani pa so vztrajali. Množično so vstopili v partizanske vrste. 61 Travnikičanov je dalo svoja življenja za našo lepo bodočnost. Med njimi sta bili tudi tovarišici Angela Zbačnik, partizanka, in Tilka Lavrič, terenska delavka. Po osvoboditvi niso držali križem rok. Do danes so obnovljene skoraj vse hiše in gospodarska poslopja. Množične organizacije so delovne. V letošnjem letu je vsaka organizacija Osvobodilne fronte Travnik lahko za vzgled vsem ostalim. Uspela je zgraditi napajališče za živino, kar se je v stari Jugoslaviji obljubljalo 30 let. Opravilo so tudi veliko raznega drugega dela, kot popravila potov, čiščenje pašnikov, dvig deleža v KZ, sprejem novih članov v KZ. Vse to in še marsikaj so napravili. Zavedajo se, da je bila svoboda plačana s krvjo, zato pridno pomagajo pri izgradnji naše domovine. C. B.

GOSTILNA VRHOVNIK
PREJ FABJAN
v Dilančevu ulici št. 4, NOVO MESTO, ponovno odprta.
Topla in mrzla jedila in pijača! Se priporoča!

Vpisovanje v šolo za učence v trgovini
NOVO MESTO
Vpisovanje in pričetek pouka za I., II. in III. razred bo v ponedeljek, dne 8. septembra t. l. od 10. ure dalje v pisarni šole.

Ob razvalinah Žužemberka

KRINKA NEKRONANEGA CESARJA SUHE KRAJINE JE PADLA

bil, da je podrejenemu kaplanu od začetka do konca opisal — svoje izdajstvo nad Žužemberčani in Suho krajino. V pismu je dal duška svojim čustvom; ničesar ni skrival pred dragim kaplanom, s katerim sta pred pobegom zadnjega v Ljubljano vneto kovala načrte proti partizanom in vlekla v nesrečo nešteto lahkovernih in preveč vernih Suhokranjcev. Če bi partizansko sodišče dobilo v roke to njegovo septembrsko pismo, bi za svoje zločine odgovarjal dekan Gnidovec slovenskemu ljudstvu že pred 10 leti. Tako pa se njegovo vojno hudodelstvo odkriva šele sedaj.

Primeru o počasnih, a zanesljivih mlinih, ki jo je dekan Gnidovec tolikokrat dajal za žužemberke lece, ju suhokranjski nekronani cesar tudi sam dočakal.

Svoj »krščanski človekoljubni« obraz začenja odkrivati Gnidovec s popisovanjem julijske osvoboditve Žužemberka in pravi:

«...Torej najprvo naj vam popišem avtentično zgodovino naše republike in sedanjega interregna. V ponedeljek po našem žegnanju 18. julija je voljaška posadka nepričakovano zapustila Žužemberk. V soboto prej sem se bil po mnogih prošnjah dogovoril s komandantom (italijanskim — seveda, op. ured.) »...« dovolil jutranjo službo

božjo v farni cerkvi in dveurno izpostavitve sv. Rt. za vedno čiščenje. Ob 11. uri pa bi bila služba božja na trgu, ravno tako tudi popoludne. Toda proti večeru je odšla iz Novega mesta nova, še močnejša četa pod vodstvom kolonelke in ta me pokliče k sebi ter preprope sploh vsako službo božjo v farni cerkvi na dan našega žegnanja. Lahko si mislite, kako mi je bilo pri srcu. To so izvedli v Smihelu, pa so tam za dve uri izpostavili sv. Rt. in molili ob polni cerkvi. Češ nedeljo so vojaki likvidirali vse blagajne v trgu, ter postavili vse učiteljstvo in uradništvo, naj se z njimi vrde umakne iz Žužemberka. Mi smo imeli nad 60 vojakov v hiši, pa nam ni nobeden niti črnil, da se nameravajo umakniti. V ponedeljek smo jih začuden gledal odhajati. Na našo hranilnico se niso spomnili, mi pa smo imeli notri nad 50.000.— gotovine! Ravno preje so Ogibovi vse dolg plačali, mi pa denarja nismo mogli več odposlati. Z vojaki je moralo tudi nad 20 civilnih voz iz trga voziti razno zaplenjeno blago, radioaparate in karabinersko opremo v Novo mesto... Ze popoldne so začeli partizani prihajati v trg. Sedaj mi g. Janež pove, da je že pred par dnevi dobil iz Dobrnice naročilo, naj meni pove, da sem v nevarnosti in naj se umaknem iz fare. Hitro sem v hranilnici uredil tako, kot da smo ves denar odposlali že pred časom

Zadružni zvezi, v resnici pa sem ga spravil v župnišču (kakor je delal vsa leta pred vojno, tako je s hranilničnim denarjem Gnidovec postopal tudi med okupacijo — op. ur.)... Kmalu popoldne so začeli prihajati razni komisarji, intendanti itd. v župnišče. Zeleli so se raznih pojasnil... zagotavljali so mi, da... se bomo najbolje razumeli... Drugi dan sem imel že 4krat preiskavo, vselej s predločim ljubeznilni naročilom, da se vsaka zataja kajvne s smrtjo. Intendant Tilen z Jenenic je imel revizijo v hranilnici. Z obzvalovanjem je vzel na znanje, da naš zavod ne more okrepti financ osvobojenega ozemlja (po zaslugi lažnjivih vknjžb dekana Gnidovca — op. ur.)... Ta dan so tudi imeli prvo zborovanje srečnih, osvobojenih žranov — v trgu pod lipo. Pripeljali so se v krasni limuzini trije od višje komande iz Starega loga. Eden se je predstavil kot krščanski socialist, eden Sokol in eden komunist. Oboje partizani so naglani vese trg skupaj, a nas v župnišče niso prišli iskat. G. Hrovat pa je iz radovednosti šel zraven. Klobasal so veliko o osvobojenju in raju, ki bo nastal... Cetri dni me je ob spremljevanju dveh oboježenih tovarišev počastil z obiskom komandant mesta... »Mirko«, t. j. bivši učitelj iz Poloma Račič, in me prvič dobro uro zasliševal. Gnjavil me je najbolj zaradi Vas: Kaj ste počeli, kdo

je zahajal k Vam, kje se nahajajo Vaše stvari itd. Nato je bila zopet preiskava, zaplenili so mi daljnogled in italijansko zastavo. Eden od oboježenih je surovo grozil, če bom še kdaj tako pridigoval kot sem prejšnji teden pri Sv. Antonu, kjer sem rekel, da iz vsakega grma preti morilna cev... Dne 21. julija pride komandant z enim samim oboježenecem zopet v pisarno ter me vnovič na dolgo in široko zaslišuje o Vas in vašem premoženju... V četrtek 30. julija sem bil po kosilu v vinogradu, kjer sem privezoval trte, ko me kličejo, češ da me partizani čakajo. Grem v župnišče in dobim v kuhinji enega elegantnega partizana in tovarišico partizanko v hlačah. Prošila sta vode in sadja... Ko pridem, zahtevata, naj grem v pisarno in dam na razpolago pisalni stroj in več pol papirja. Potem povesta, da sta od Vrhovnega vojnega sodišča... Najprej zaslišuje mene, in sicer 2 uri in pol... Zasliševanje se je vrstilo zopet okoli vas, kdo je hodil v župnišče, s kom ste občevali, če ste res organizirali mobilizacijo »bele garde«. Junaško sem tajil vse, sklicujoč se na zaplenost v pisarni zaradi rojstnih potrdil za legitimacije (podčrtalo ur.). Gnidovec opisuje nato kaplanu Jenku, da so »tovariši« dobili v roke pismo, ki mu ga je pisal«, v katerem pa »sem se k sreči zelo previdno izražal na obe strani, ker sem računal s tem, da pride pismo lahko enim kakor drugim v roke«, kar nam prepričljivo govori o tem, da se je dekan Gnidovec že takrat dobro zavedal svoje krivde pred ljudstvom in se je bal, da bi partizani zvedeli za njegove skrivnosti.

Italijanska zasedba Žužemberka je nalezela med duhovniki na topel sprejem. Bele niti, ki so vodile iz škotije v zadnje podeželsko župnišče, so se lahko trdnje pletle. Belogardiščne sanje o »svobodnem belem ozemlju« v Suhi krajini so vneto poizkušali uresničevati župniki, kaplani in župani z italijansko pomočjo. Uresničiti pa jih niso mogli zaradi partizanskih brigad, ki so z ofenzivami gonile fašiste in njihove domače plačance.

Kaplan Janez Jenko, ki se je z žužemberkim organizatorjem bele garde Jožetom Lavričem pravočasno umaknil v Ljubljano, se je s svojim begom rešil zasliševanja pred partizanskim sodiščem, ki je v juliju 1942 raziskovalo binško mobilizacijo. Toliko lažje je osumljeni dekan Gnidovec partizanskemu sodišču tajil svojo udeležbo v nečednem izdajalskem poslu. Priznal pa je — in še marsikaj več — »svojemu dragemu gospodu Janežu« v dolgem pismu, ki ga je poslal 14. septembra 1942 pobjemu kaplanu Jenku v Ljubljano.

DEKAN GNIDOVEC SE RAZKRIVA SVOJEMU KAPLANU

Zanimivo Gnidovečevo pismo slika ozadje tega, okoli česar se je vrtela preiskava partizanskega sodišča. Začel ga je z besedami:

«...Tako vesel sem vsakega glasu od Vas! Ker vsebujeta obe pismi toliko vprašanj in naročil, sem moral vzeti kar cele tri pole, pa še ne vem, če bom spravil vse gori.»

Gnidovec na tri pole ni »spravil vsega gori«. Celih devet strani je pora-

IZ NAŠIH KRAJEV

Mladostno lice Novega mesta

Kočevje

Ker je bilo letos pretežno vroče vreme, rože kažejo, da se v gozdu je vedno malo nabiralec, ki naberejo tudi po 25 litrov malin. Ker so cene ugodne, jih prišošajo v košičice in odkupno trgovino. Ostali zdravniki želijo pa je letos bolj malo, ker jih je zamorila velika suša, ki je bila tudi po gozdovih precej občutna. Veliko škode je povzročila tudi spomladanska suša, ki je pomorila predvsem lipovo cvetje in borovnice.

Za strokovno izobrazbo in izpopolnitev kadrov je v načrtu več poučnih potovanj. Društvo gozdarskih inženirjev in tehnikov bo za svoje člane priredilo izlet na Pohorje, kjer si bodo ogledali tamkajšnji način vzgoje in izkoriščanja gozdov. Gostinci nameravajo obiskati razne turistične kraje na Gorenjskem in Primorskem, da bodo videli, kako se postuje, ker je v našem okraju turizem zelo slabo razvit. Člani društva kmetijskih inženirjev in tehnikov pa so že obiskali več državnih posestev na Štajerskem, kjer so se predvsem zanimali za živilno pridelavo.

Živilski trg v Kočevju

Navzlic temu, da se je že v časopisnih velikih pisnih, opozarjal na sestankih in tudi osebno, se prodaji živil v Kočevju še vedno ne posveča dovolj pozornosti. Sada pride na trg razmeroma zelo malo in se tega prinesejo po večini okoliški kmetje. To sadije pa je kakovostno zelo slabo, čisto je nezelo, obkoljeno, nagnilo itd. Značilno je to, da imamo na trgu trznici, ki pa jo zelo malo uporabljajo. Prodajalci sadija imajo svoje kobarke kar na tleh ali na kakih vsa bolj ob cesti, kjer se nabira po sadju vsa mogoča nesnaga in prah. Tudi cene so zelo visoke, pretirane. Čudimo se, da te prodaje nihče ne nadzira iz higienskega ali tržnega razloga. Če pa je že kdaj kakšna kontrola,

OBVESTILA

RAZPIS

Enoletna kmetijsko-gospodinjinska šola v Mali Loki pošta Velika Loka. OLO Novo mesto sporoča, da se bo pričel redni pouk 1. oktobra 1952. leta.
Dekleta, ki želite obiskovati to šolo, posebno še članice zadrug, naj vložijo prošnjo na upravo šole do 13. septembra. Prošnjo naj prilozijo:
1. zadnje šolske sprave (najmanj do vršne osnovna šola),
2. prepis rojstnega lista (starost od 17 do 30 let),
3. kratak življenjepis,
4. zdravniško sprave,
5. potrdilo staršev oziroma zadrug o rednem vzdrževanju,
6. izpisek iz volilnega imenika.
Mesčna oskrbovalnica znaša 2000 din. Vsa ostala poravnala daje uprava šole.
Prošnjo se kotuje s 30 din vsake priloge na 25 din.
Uprava kmetijsko-gospodinjinske šole
Mala Loka — p. Velika Loka

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:
Od 15. do 18. avgusta: ameriški film v barvah »Bagdadski tatilci«.
Od 19. do 21. avgusta: jugoslovanski film »Dokumenti dobes«.
Od 22. do 25. avgusta: angleški film »Lady Hamilton«.

KINO DOLENJSKE TOPLICE PREDVAJA:
16. in 17. avgusta: ameriški film »Dom sovražstva«.
20. in 21. avgusta: angleški film »Zasebno življenje Henrika VIII«.

Oglas

Preklestem osebo izkaznico št. 12837 na ime Fink Vera, Brod 4.
Prodam ali zamenjam žago venčiatanko. Nasilov v upravi isla.
Prodam moko kolo. Jankelj Franc, Krka 11 pri Novem mestu.
Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje prijez dne 24. avgusta 1952 sejem delovnih konj in zrebati starih 1—3 let. Pohitite in nas obiščite! Obeta se vam ugoden nakup. Zveze z vlakom udone. Vse informacije daje prireditelj. Telefon — Kočevje 27 ali 32.

ZABVALA

Vsem, ki ste pomagali lajšati bolečine naši ljubljini mami Pepci Medveškovi, rojeni Jordan: sefu interrega oddelka okrajne bolnišnice dr. Koscu, bolničarju Mirku in Pepci vsem organizacijam političnim in oblastnim organom. Siromznici in šolski materi v Ljubljani in vsem znancom in prijateljem v svetovni in domači državi. Dušan Jereb za zapete žalostinke, tovaršem Karelci, Topetu Seliskarju, Romanču in Kotelovi za ganljive govore, vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremlili na njeni zadnji poti, se tem potom najlepše zahvaljujemo.
Ludvik Medvešek starejši
in Medveškovi

Predgrad ob Kolpi

Prad kratkim je bil skupni občni zbor gasilske čete in kulturno-umetniškega društva Predgrad, katere bosta v bodoče pod enim upravnim odborom. Za predsednika je bil izvoljen Peter Staudohar, za tajnika Rudi Brajdčič, za blagajnika Jože Smalcic ml., za poveljnika Peter Koprivc in za prosvetarja Jože Smalcic st. Prosvetovlja gasilska četa v Predgradu bo čez dve leti praznovala 50-letnico svojega obstoja.
Letošnja suša je zlasti prizadela pridelek krmne. Zivinoorejci kažejo povesdo, kjer se da kaj nakostiti, samo da bodo lahko prekrnili živino. Na državnim posestvo v Knežji lipi prihaja dnevno na stotine kmetovalcev iz vse Bele Krajine z željo za najem kosne. Takemu številu prosvetovljeve seveda ni mogoče ustreči in se mnogi vračajo razočarani.
Strokovnjaki podjetja Elektro-Ljubljana so začeli z kollektivnim trase za električne vode od transformatorja do posameznih vasi. Ker imamo že droge in na nekaterih postavljenih tudi napise: »Visoka napetost, smrtno nevarno«, upamo, da bodo sedaj ti napisi v resnici potrebni, kajti do sedaj so bili samo v posmeh, ker ni bilo toka.
Posebna strokovna komisija je pregledala novozgrajeni zadržni dom v Predgradu in odobrila en milijon kredita za dokončno ureditev vseh prostorov. Poleg drugih bo imel tu svoje pisarniške prostore občinski ljudski odbor. J. Š.

Lovski blagor

Divje svine letos spet delajo hudo škodo na poljskih pridelkih, zlasti na suhranjskih poljih. Člani lovske družine Novo mesto so zato izkoristili prve mesečne noči za čakanje pod Kuzarjevimi kalom, kjer se rmine kaj rade sprehajajo. Dve noči so zastoj čakali, tretje jutro pa je prišel pred puško lovca Alojzija Jarca okrog 120 kg težak merjasec, ki je seveda takoj zaključil svoje pohajkavsko življenje. Kot se je ženo poznal črni samotar, je na črni razvidnici iz vsebine njegovega želoča, ki je bil napolnjen s surovim krompirjem. Novomeški lovci želimo še vedn takega plena.

Podturenčani nočejo zaostati

V prizadevanju za ureditev vasi, šol, potov, komunalnih naprav in podobno, vse na čast VI. kongresu KPD in za čim lepši sprejem partizanskih brigad, tekmujejo posamezne vasi med seboj, kdo bo več napravil. Poleg Novega mesta in Dolenjskih Toplic obnavljajo stavbe in grade nove gospodarske objekte še v Žužemberku, Dvoru in drugod. Se v Meniški vasi s prostovoljnimi delom razširjajo ceste nad vasio. Ta delovna verna po vseh vajah, zlasti topliske doline, je vzpodbudila tudi Podturenčane. Gradnja gasilskega doma je v njihovi vasi predmet razpravljanja že nekaj let. S pomočjo množičnih organizacij so že lani pripravili nekaj gradiva in zbrali nekaj denarnih sredstev, sedaj pa so se odločili, da mora dom stati že letos. Moli se, kdor misli, da bo to navadna gasilska orodjarna. To bo velika zidana stavba z 12 metrov dolgo in 8 metrov široko dvorano za prireditve, z orodjarno in prilično, manjšim lokalom in ostalimi prilikami. Poleg doma bo lep zrasnan prostor s parkom za športne prireditve na prostem.
Z gradnjo so že pričeli in pravilo, da mora biti do partizanskega slavlja pred stroho, do VI. kongresa KPD pa popolnoma dograjen. Domačini, zlasti člani ZB, gasilci in tudi drugi pridno pomagajo s prostovoljnimi delom, vozniki pa dovažajo gradivo. Da tudi Podturenčani nočejo zaostati, ko pridejo v septembru k njim stari znanici iz partizanskih brigad. B.

Kaj je novega v Ribnici

Zadnjič sem bil v Ribnici, pa sem vprašal tega in onega, kaj je novega? No, pa so mi pokazali hišo, ki je bila sprajda obdana z zidarskimi odri. Govedali so mi, da takl odri zdaj kar romajo po Ribnici od hiše do hiše. No da, sem rekel, to je že lepo, kajti če pride v Ribnico tujec, bo vsaj videl lepe hiše. Če pa se bo za dalj časa ustavljal v Ribnici, zlasti ob deževnem času (zdaj imamo k sreči suho vreme), ga bodo precej zmocili curki vode, ki tečejo iz preuknjanih žlebov. Še lepše podoba pa bi videl v notranjosti hiše, ki se nikakor ne morejo otrsati spomina na minulo vojno, kajti marsikje se vidi iz sob naravnost na podstrešje. Popravljenega torej v glavnem še ni veliko in ni čudno, da je v Ribnici hušja stanovanjska stiska kot v Ljubljani. Da si stranke gozijo s pistolami ob vselitvah v kakšno »boljšje« stanovanje (to je takšno stanovanje, ki ima vse štiri stene, strop in okna), to ni nobena izjema v Ribnici.
Nekaj novega pa je le v Ribnici. Podrili so ruševine bivše Kraljevice in zdaj kopljeno na tem mestu temelje novi veliki zadržni stavbi. Zakaj ne nadaljujejo z gradnjo zadržnega doma blizu Ribnice, ki ima že vzidane temelje, to vedo le Ribničani in tega ne sme nihče zvedeti. Včasih so veljali Ribničani za brite in zelo predele, včasih pa tudi za črne človeke, ki so se močno urejali, kajti zavrgli so menda že precej tisočakov. Pa to nič ne de, da je le zmagala trma!

V Ribnici pa imajo res zelo lepo urejeno kavarno. Človek je tega kar vesel. V začetku si lahko ob vsakem času dobil dobro turško kavo. Zdaj pa kavarna že precej časa »staja« in kuhna kavo samo, kadar se njej zljubi ali kadar gost ob vsakemu gostu posebej. Dobro, prihajajoče bo treba zasesti vsaj kavarno in naročiti naenkrat vsaj sto turških kav. Bomo videli, kje bo potem zmešnjavaj! —hk

Iz Velike Loke

Delo občinskega ljudskega odbora v Veliki Loki je v polnem razmahu. V nedeljo 3. avgusta so imeli kar dve seji, in sicer Sveta za ljudsko zdravstvo, socialno skrbstvo in prosveto ter Sveta za gospodarstvo.
Ob priložnosti je predsednik občinskega odbora tov. Ciril Bukovec pojasnil članom važnost dela v teh svetih ter jih povabil k vztrajnemu in vestnemu opravljanju nalog.
Svet za ljudsko zdravstvo, socialno skrbstvo in prosveto je podrobno razpravljalo o sanitarno-higienskih razmerah po vseh občinah, zlasti o potrebi asanacije vodnjakov. Ob tej priložnosti je predsednik Sveta poročal o veliki hvalečnosti prebivalcev vasi Razborje, ki si s pomočjo ljudske oblasti grade skupen po vseh higienskih predpisih urejen vodnjak. Ta vas, ki je bila doslej ob vsaki večji suši brez vode, bo sedaj preskrbljena z zdravjo pitno vodo za ljudi in živino. Dovolj velik vodnjak pa bo nudil vodo tudi gasilec ob morebitni požarni nesreči. Ze ta zavest blagodejno vpliva na Razborce, ki jim je med vojno dvakrat pogorela vas.
Svet je prebral tudi navodila za podreditev podgor iz sredstev v zadržni stavbi, ki jih je pred kratkim izdal LRS, predvsem tisti del, ki obravnava podpore iz občinskih proračunov. Pri tem je rešil nekaj konkretnih primerov.
Pri razmotrivanju prosvetnih in kulturnih zadev, je Svet razpravljaj največ o prepotrebni čimprejšnji zgraditvi šolskega poslopja v Catežu. Spravljeno je bilo, da skličejo poseben sestanek gospodarstev in staršev iz vseh okoliških vasi Cateža, na katerem naj se izvoli pripravljajni odbor, ki naj bi takoj začel delati. Zbirati bo moral sredstva, stavbeni les, kamen itd. Svet je prepričan, da bo tudi ljudska oblast to akcijo podprla.
Gospodarski svet je obravnaval razna važna vprašanja kmetijstva, zlasti živilno reje. Med drugimi »stavljenimi predlogi je bil sprejet tudi sklep o ustanovitvi selekcijske postaje za plemensko živino v Veliki Loki. Nekdanji sloves plemenske in druge živine iz okolice Velike Loke bi se tako zopet dvignil. M. M.

Invalidsko pletarsko podjetje v Mokronogu

Podjetje so ustanovili 1949. leta na pobudo krajevne organizacije vojnih invalidov. Začeli so z velikimi težavami, takorekoč iz nič, toda s trdnjo voljo so uspeli in danes imajo invalidi v Mokronogu podjetje, ki daje zaslužka 22 ljudem.
Težave so bile zlasti v tem, da ni bilo kvalificiranih delavcev in potrebnih strojev. Toda delavci so se v zadnjih letih izurili, pomaga jim pa tudi stroj za beljenje vrbovih protic. Sloves izdelkov, ki so se boljšali iz leta v leto, je odjeknil tudi v tujini. Opletene steklenice imajo stalne kupce na avstrijskih tržiščih. Košarice, pletilni stoli in ostala pletena garnitura je našla na letošnjem vzorčnem sejmu v Zagrebu številne odjemalce iz Srbije. V izdelovanju košarice je delovni kolektiv že tako spreten, da dobivajo naročila celo iz Amerike.
Da pridno delajo in dobro gospodarajo, povedo številke. Tako so imeli lani 100.000 dinarjev dobička. K. O.
že ni več poznal. Kakor belgardistični voditelji v Novem mestu — Kek, dr. Benedičič, Debeljak in vsi ostali — je tudi Gnidovec sveto upal, da bo za vožen položaj bele garde rešila legija. Medtem ko so na ponovno Gnidovecovo molekovanje in romanje k Italijanom v Novo mesto zahtevali Lahl seznam 150 pripravilencev, ki naj bi stopili v obojni bataljon, je dekan poslal seznam 500 ljudi, ki so bili po njegovi zaslugi in prizadevanju ostalih duhovnikov zapeljani v narodno izdajstvo in bratomorno vojno. Ni čudno, da se je dekan upravičeno bal kaznovalne roke partizanov; božji moč si je prislonil k posteljni končnici sekira in čakal z njo na partizane...
Ne sprašujmo se torej več, kje so krivci za gorje, ki ga je prestalo suhranjsko ljudstvo v zadnji vojni. Iz farovžev je izhajalo vse zlo, tam so se pletla izdajstva, sestavljali spiski mobilizirancev za belo gardo in seznam nevarnih ljudi, potrebnih zaporov in internacij. Preko cerkvenih pevk in svojcev, ki so zahajali v cerkev, je pošiljal Gnidovec vabila v gozd in skušal izvajljati partizane domov. Župnišče in spovednica sta mu pri tem pomagala. Objubljal je sliščim, da se jim po vrnitvi ne bo nič zgodilo, ko pa so prišli nekateri domov, jih je postavil pred izbiro: v internacijo — ali v belo gardo... Tistim, ki jih ni mogel pridobiti na lep način v belo gardo, pa je v žužemberških zaporih zvitno govoril:
»Nič ne bo hudega v internaciji, bo čisto lepo, malo boste pasove stisnili, pa bo kar dobro.«

Balzac pravi, da ima sleherna hiša v mestih svojo fizionomijo. Svoj osebnosti zunanji izraz in obraz. Hiše v Novem mestu, zlasti na trgu, pa so bile že kar brez svojih obrazov, oziroma so bile tako nagubane, uvele in kosmate, da si jim pravo lice pravzaprav težko uganil. Pravim: so bile, kajti danes se ličijo in brijajo in mažejo, da je veselje, v kolikor niso že docela olepšane in pomlajene. Krepke doze ometa in ličila v podobi apna so starim, shrananim obrazom vrnilo člost in barvo v lica. Grda čarovnica postaja brhko deklet. Sploh je Novo mesto sedaj podobno tistemu minlu, ki pozira starke, ven pa iztresa zapeljiva dekletca, in lahko spet govorimo, po Balzacu, o fizionomiji novomeških hiš. Kar kmalu bo spet veljala stara resnica, da je novomeški trg najlepši na Kranjskem, če že ne v Sloveniji, in Novomešanom ne bo treba gledati v tla... Ko bo urejeno še slavno »grlo« na Vratih in bo novotlakovna cesta lahko počistena, bo Novo mesto res dostojno imena dolenska metropola in bo primeren okras prelepe pokrajine, ki ga obdaja. Hkrati bo pa tudi spodobno pripravljeno in opravljeno za slovesne septembrske dni — praznovanje ustanovitve slovenskih brigad.
Tako pomlajeno Novo mesto bo tudi vaba za turizem. Trenutno je taka vaba, Novomešanom pa veselje in ponos, novo kopalnico na Loki, ki je res elegantno in moderno. Do 15. septembra bo enako moderno in elegantno urejena in odprta nova kavarna (bivši Sphial). Kako je potrebna, posebno za tujski promet, pričajo številni inozemci, ki se sedaj sleherni dan vozijo skozi Novo mesto in ustavljajo — Belgijci, Francozi, Avstrijci, Amerikanci in drugi, in za katere v tujsko-prometnem oziru res ni primerne kavarne. Slišimo, da bodo tudi cesto pred kavarno tlakovali, kar je edino pravilno. Noben gost nima rad prahu. Upamo, da bodo takoj po odprtju nove kavarne prenovili tudi staro na Glavnem trgu, hkrati ji pa dali prepričljiv napis, saj tujec ne more vohati, kje diši po sturškijec. Nemara bi ne bilo napak, če bi dali tudi dve tabli z napisom: H kopalnico. Eno nekje pri Maloviču, drugo pri mostu. Pozabljati ne smemo niti na take malenkosti, ker so zelo važne za tujski promet, hkrati pa pričajo o pozornosti Novomešanov. Saj je splošno znano, da dober gospodar...

(Se dvoje nasvetov v oklepaj: ometovalci in beliči hiš naj navzlic naglici, s katero delajo, pazijo, da ne bo na stenah lis; to bi bilo slabo spričevalo zanje. Prebivalci prenovljenih hiš pa naj nikar ne pozabijo takoj po končanem delu temeljito počistiti apno z vrat, okenskih okvirjev, zlebov in podobno. Tako čiščenje se strahansko rado pozabi ali pa malomarno opravi!)
(Se dvoje nasvetov v oklepaj: ometovalci in beliči hiš naj navzlic naglici, s katero delajo, pazijo, da ne bo na stenah lis; to bi bilo slabo spričevalo zanje. Prebivalci prenovljenih hiš pa naj nikar ne pozabijo takoj po končanem delu temeljito počistiti apno z vrat, okenskih okvirjev, zlebov in podobno. Tako čiščenje se strahansko rado pozabi ali pa malomarno opravi!)

Izpred sodišča

stvo, da je invalid NOV brez desne roke in da je bil borec-partizan.

Nikolaj Badovinec in Branko Skof iz Metlike sta se letlisa nečednega posla. Nakupovala in prodajala sta, seveda z dobičkom, ameriške dolarje. Poleg nakupovanja pa sta se pri tem poslu posluževala goljufivnih trikov. Tako sta letos januarja v novomeški kavarni nameravala kupiti od Antona Jurkša iz Brigave 120 dolarjev, od Nikolaja Jurkša iz Jurjevskega broda pa 30 dolarjev in čak za 100 dolarjev. Skof se je baje izdal tudi za zastopnika države za nakup dolarjev. Se pred sestankom v kavarni s prodajalcem deviz sta se podjetna nakupovalca dogovorila za sivojestrven trik. Takoj ko bodo imeli v rokah devize, naj Badovinec odide za nekaj časa, s izgovorom, da gre dolarje zamenjati. Menadoma pa naj se vrne in pove, da so ga pri tem dobili varnostni organi in devize zaplenili. Tako sta tudi naredila in oba Jurkša sta se znašla brez dolarjev in brez dinarjev. Ker jima prodajalca tega nista verjela, je prišlo do prepira, nato pa cela stvar zares v roke varnostnih organov. Podobnih trikov sta se posluževala verjetno večkrat, samo da okodovanci raje molčijo, kot da bi stvar prijaviли.
Badovinec in Skof sta se na veliko ukvarjala s to nedovoljeno kupčijo. Tudi od Janka Jurjaka iz Jurjevskega broda je Skof kupil 60 dolarjev na 60 din, skupno pa je nakupil in prodal najmanj 1000 dolarjev. Senat okrožnega sodišča v Novem mestu je obsodil Branka Skofa na tri leta strogega zapora, Nikolaja Badovince na dve leti zapora, vse tri Jurkše, ki so njima prodajali dolarje, za vsakega na tri mesece zapora; vsi bodo pa tudi ostali brez dolarjev. — Vrhovno kot prizivno sodišče je kazni štirih obtožencev potrdilo, Branku Skofu pa je kazen znižal na dve leti strogega zapora, upoštevaloč njegovo mladost in dej-

Jožeta Zupančiča, posestnika iz Rumanje vasi, je okrajno sodišče letos obsodilo zaradi neizpolnitve obvezne oddaje lesa, v količini 50 kubičnih metrov, na letošnje dve denarne kazni. Proti prejšnji kazni se je pritožil okrožni javni tožilec. Okrožno sodišče je pritožbi ugodilo in kazni znižalo na 15.000 dinarjev. Zupančič namreč kljub temu, da ima lep gozd, ni izpolnil predpisa obvezne oddaje lesa, les pa je vseeno sekal in ga prodajal privatnikom.

Ker je, baje spomotoma, predrago prodajala vino, je bila obsodena na 7000 din denarne kazni Alojzija Drebnik iz Gotne vasi. Proti sodbi okrajnega sodišča se je pritožila na okrožno sodišče, ki ji je kazen znižal na 3000 din.

...V trgu so medtem likvidirali vse urade, pobrali pečate in raztrgali vse slike, dvojezične akte in tiskovine, nadaljuje Gnidovec v pismu Jenku in pravi:
»...Sedaj sem jaz edina oblast v Žužemberku in moram farni pečat pritiskati na vsa mogoča dovoljenja in izjave. V ponedeljek 24. avg. so naenkrat začeli tovarišji letati sem in tja, češ vojaštvo se bliža... V sredo nato so pričeli prihajati vojaki, kmalu jih je bilo toliko, da jih Žužemberk gotovo še nikdar ni videl. Divizija modrih in rdečih z vsemi mogočimi edincami. Na hribu pri nas smo imeli obojih kot lista in trave. Okoli cerkve in župnišča so razpostavili topove. Mul je bilo na farovškem svetu 160... Vojaštvo je ostalo tu pet dni. Ves ta čas sem v permanentni službi kot posredovalec... Dosegel sem tudi, da niso v trgu nič požgali. Na prošnjo tržanov sem šel tudi k generalu s prošnjo, da bi pustil kak oddelke vojaštva tu, ker se bojimo partizanskega maščevanja. Rekel je, da sam tega ne more, pač pa bo to zagovarjal pri armadnem poveljstvu...
V avgustu 1942 je dekan Gnidovec molekoval pri italijanskem generalu za fašistično postojanko. Čeprav je dobil le zagotovilo, da bo do tega prišlo, v pismu ni mogel skriti svojega vidnega veselja, da je njegovo in kaplanovo seme medtem že zveliko.
...V ponedeljek 31. avg. je vse vojaštvo odšlo, med potoma je pobralo vse moške iz Zališca in jih odpeljal na Veliko Loko na kolodvor. Nekaj jih je prišlo od tam nazaj, seznam vseh vam pošiljam po Mačetu. Popolndne

istega dne so že trije partizani hodili okoli cerkve. Sedaj se v manjših skupinah večkrat vidimo, pa se jih podnevi ne bojimo, ampak noči so hude. Po vaseh so začeli možje prositi za orožje. Dobivajo pa navadno le bombe. Pa že to je dal ljudem korajžo, da so odločno začeli nastopiti proti partizanom in leviti jih (podrjet, ur.). Tako so jih Oreličani iz Fare Sela že 18 polovili in odpeljali h komandantu v Zagradec. Podobno tudi Valičanje (Zagradec). Ti so nekega dne tudi prišli na Vrhuvo in odpeljali Praznika in njegovega sina. Budganci (Žužemberk) so tudi tiči pod vodstvom Turkovega Franca. Prijeli so jih že več, med njimi tudi dva višja komandanta. To nedeljo zvečer pa so prišli v trg in tam zgrabili nekega Vidica, ki ima baje osem grdih umorov na vesti, med njimi tudi Eggerjevega iz Barogovega semenišča in ki je baje zadnji čas snoval napad name. Sneli so njega in njegovo prilježnico. Komandant v Zagradu je kar poskočil od veselja, ko jih je zagledal. France ima sedaj velik kredit...
Gnidovec ni bil slab psiholog: vedel je, da mora biti oboževanje domačinov za borbo proti partizanom postopno. Čim je zapeljani verni suhranjski kmečki fant ali možakar vrgel danes po naročilu svojega duhovnega gospoda na partizana bombo, bo jutri hotel puško in mitraljez. Seme je šlo hitro v klasje, izdajstvo farovžev je pognalo bujne korenine in liste. Navzlic vsem škofovim navodilom in lastnemu prepričanju, da je za zmago božje časti na tem svetu vse dovoljeno, pa se je dekan Gnidovec vendarle tre-

sel kakor vsi izdajalci in se bal pravične kazni. Lepo po domače je napisal kaplanu Jenku:
»ZRAVEN POSTELJE IMAM SEKIRO...«
...A meni se zdi vsa ta akcija zelo nevarna. V dobrniški fari so partizani eno vas, ki je šla po orožje (k Italijanom — op. ur.) obkolili ter ubili tri moše in dve hiši zažgali, orožje pa pobrali. Zato je edina rešitev legija v okraju. Radi tega vsa šla s Hrovatom v Novo mesto k poveljstvu. Povedali so, da je suhranjski bataljon v pričepu sklenjen, treba je le da pošljemo seznam kakih 150, ki so zanj pripravljani, pa dobimo v 48 urah bataljon. Poslal sem jim seznam za več kot 500, a o bataljonu ni ne duha ne sluha. Vedeti pa morate, da smo pri tem jaz in moji zapnikni vedno v smrtni nevarnosti. Kakor sem rekel, noči se bojim. Sama z g. Hafnerjem sva v hiši, g. kaplana ne moreva pregovoriti, da bi spal v župnišču. Od živčne napetosti prav malo spim. Vsako uro silim biti. Kadar zalajajo v trgu psi, grem k oknu in opazujem, od katere strani bodo tovariši prišli. Zraven postelje imam sekiro. Kateri bo prvi pokaljal glavo skozi vrata ali okno, ga bom ohladil za vedno... Upam, da bo v sedanjih razmerah to moral odobriti tudi vaš prijatelj dr. Lenček (škofijski tajnik — op. ur.), čeprav se ta način ne strinja kaj prida z evangelijem...
Življenje in izdajstvo dekana Gnidovca se v celoti res ni nič kaj prida strinjalo z evangelijem, za katerega razlagal je bil nekoč posvečen. En greh vedl ali manj se v njegovi kosmati vesti

Ko so Italijani po 26. septembru zasedli Žužemberk in pobrali vse moške, da bi jih odpeljali v internacijo, jih je »rešil« dekan Gnidovec. Posredoval je namreč in izjavil Italijanom, da so »svi moški pripravljani stopiti v belo gardo«, nakar so jih Italijani seveda spustili. Čez kratak čas so prirediteli v trgu komedijo z naborom »prosvetoljčev«, pri katerem je seveda sodeloval kot nepogrešljivi svetovalec Italijanov gospod dekan Gnidovec, »edina oblast« v Žužemberku, na katero so se fašisti lahko iskreno zanesli... Ker se je pri naboru »prosvetoljčev« le malo ljudi javilo k belim hlapec, so Italijani ponovno zagrozili ljudstvu z internacijo. 29. septembra 1942 so Italijani nezanesljive ljudi, za katere so podali odločilno mnenje domači belogardistični krogi, aretirali, 30. julija pa je, kakor to povedo arhivi 105. fašistične legije črnih srjav,
»dekan, star duhovnik, prišel k poveljniku legije črnih srjav na njegovo poveljstvo in v svojem kot tudi v imenu vsega prebivalstva vztrajno prosil, naj Italijanska posadka ostane v Žužemberku« (Saje, Belogardizem, str. 609).
O tem Gnidovec kaplanu Jenku seveda ni pisal, ker je pokazal kaplanu svojo moralno legitimacijo le do dne 14. septembra 1942. Izdajstvo pa se v njegovem življenju nadaljuje. 5. oktobra so organizatorji narodnega izdajstva v Žužemberku dočakali svoj veliki cilj — ustanovitev bele čete. Seme kaplana Jenka in dekana Gnidovca, zalivano iz spovednice in farovža, je pokazalo svoj plod.

Vtisi s potovanja na Dansko

6. maja 1952 je odšla naša zadrzna delegacija iz bele Ljubljane proti Danski. To je bilo moje prvo daljše potovanje in nekako tesno mi je bilo pri srcu, ko sem sedla na vlak.

Vožnja po Gorenjski me je prepričala, da smo Dolenjci še precej zaostali v pogledu podjetnosti in iznajdlivosti Gorenjcev.

Pogled na Zilsko dolino me je navdušil, pa tudi zabele. Krasna je naša domovina in del nje, odtrgan od naših krivično postavljenih mejah Koroske, je še posebno lep! Povsod vidiš izkoriščen in obdelan vsak kosček zemlje, prelepa polja, urejene sadovnjake in zunaj na pašni živino.

Avstrijske domačije so vzorne, hiše majhne, okrožajo jih okusno urejeni vrtovi. Vasi in mesta so gosto naseljena, tovarni je zelo veliko. Vsa čaš se slika menja. Predeli visokih planin so še pokriti s snegom. Vidiš ogromno vodnih padecv, ki jih izkoriščajo za umetno namakanje. Domačije so postavljene tako visoko v gorah, da se ti zdi nemogoče, da bi kdo tam mogel stalno živeti. Povsod lepi pašniki in ogromne površine gozda. Ob robu gozdov pa se pasejo srne.

Nemčija je tudi gosto naseljena. Sive ruševine in neobnovljene hiše pričajo o grozotah prestane vojne. Pokrajina je ravniška in zelo prikladna za strojno obdelavo. Velikanske površine so posejane z oljno repico, deteljo, ržjo. 7. maja smo prispeli v Fredericijo, ki je bila naša izhodiščna točka za ekskurzijo po Danskiju. Danska je nizinska dežela z najvišjo nadmorsko višino 178 m. Sestavlja jo polotok Lylland z otokom Funen in Seeland. Poleg tega obsega še sto manjših naseljenih in 383 nenaseljenih otokov. Vsa površina meri 44.000 kvadratnih kilometrov in šteje 4.150.000 prebivalcev.

Danska je kmetijsko in zadržno zelo razvita dežela. Nima pa nobenih rud ne drugega bogastva. Ima pa močno trgovsko mornarico, ki daje državi 20 odstotkov vsega prispevka. Kmetijstvo daje Danskiju 50 odstotkov devizne akumulacije in je udeleženo v izvozu s 63 odst. ter omogoča večino uvoza premoga, kovin, nafte, lesa in drugih surovin.

Na Danskem je vsega 208.000 vaških gospodarstev, v zadnjih pa je večina njenih prebivalcev. Eno gospodarstvo je hkrati član več zadrug.

Dansko kmetijstvo se je razvilo v treh obdobjih po 30 do 40 let. Leta 1870 so imeli pravo malo krav, raznih pasem, malo pridelka hranišnih krmil, mnogo konj, malo živine, precej perutnine, ovac in malo prašičev, pa še to slabe pasme. V drugem obdobju leta 1900 so imeli že več krav in manj konj, v tretjem obdobju od leta 1939 naprej pa belečijo mnogo krav, kvalitetnih pasem, zelo malo konj, mnogo perutnine, mnogo prašičev najboljših pasem, veliko krmnih rastlin in vorni zemlji že uveden plodored. Pri njih je bila z zakonom uvedena arondacija in komasacija zemlje že v

18. stoletju, kar je silno ugodno vplivalo na nadaljnji razvoj kmetijstva. Dansko kmetijstvo je v Evropi na tretjem mestu glede mehanizacije in strojne obdelave.

Zivinoreja je oskrbovana na najmodernejši način. Skozi vse leto imajo živino na prostem, v pregonskih pašnikih, kar vpliva na zdravje in odpornost živine ter na boljše produktivno.

Ena oseba, zaposlena v kmetijski proizvodnji, proizvede letno povprečno: 9400 kg žita, 5000 kg krompirja, 11.300 kg mleka, 400 kg masla, 160 kg sira, tisoč kilogramov mesa, 300 kg jajc itd. Niso pa v tem vštete ostale rastline, kot: živilska krma, sladkorna pesa, povrtine itd. Na en hektar se porabi letno, poleg ogromnih količin hlevskega gnoja, še 234 kg umetnih gnojil.

Petdeset odstotkov površine uporabljajo za proizvodnjo živinske krme. Na 100 hektarov površine ima Danska okrog 20 konj in 120 goved. Redkost so gnezda prašičev izpod devet mladičev. Ena krava daje letno povprečno 4080 kg mleka, 484 kg masla. So pa primeri proizvodnje mleka, da pride na eno kravo tudi po 11.200 kg mleka in 592 kg masla.

Na Danskem je 45 odstotkov vseh prebivalcev v zadruvah. Imajo živinorejske, strojne, mlekarke zadruge, izvozne zadruge za surovo maslo, jajca, krmila, umetna gnojila, semena itd. Vse te so gospodarsko zelo močne in imajo celo vrsto pospeševalnih odsekov in ustanov, kakor semenske poizkusne postaje, postaje zoper sadne škodljivce itd. V mestih in na deželi imajo zadruge svoje pekarnice z lastnimi mlini, mlekarne, pivovarne, gradbene odseke, industrijska in obrtna podjetja, zadruge za gorivo, pralnice za splošne in svoje potrebe.

En primer zadružno mlekarne bi vam opisala: V kraju Roile zbere zadruga dnevno od 220 članov 17.000 kg mleka. Od tega predela 11.000 kg, 6000 kilogramov pa razdeli med potrošnike. Mlekarina ima zelo dobro organizirano odkupno mrežo in jemlje mleko le s kvalitetno tolčko. Obstaja že od leta 1805. Ustanovilo jo je 17 kmetov. Ima 5-članski upravni odbor, ki organizira delo na zadrznih sestankih vsakih 14 dni. Zadruga zaposluje šest uslužbencev, ki imajo deseturni delavnik. Nad poslovanjem zadruge imajo redno kontrolo in revizijo. Člani so, večinoma mali kmetje, ki imajo 5 do 10 hektarjev zemlje, na kateri redijo najmanj po 10 glav. Mlekarina vrača sirotko zadrznikom za reja prašičev.

Zadrzne pralnice tudi niso redkost. Obiskali smo eno večjih, v kateri je zaposlenih 40 delavcev. Zadruga ima 1600 članov, delež znaša 150 kron, za jamstvo pa se plača 300 kron. Kapaciteta je 100 kg dnevno, ker tam se kosi perila ne štejejo, temveč tehtajo. V glavnem delajo vse s stroji.

Mnogo je tudi zadrznih kladnic. Ogledali smo si eno z zelo veliko kapaciteto. Trikrat na teden zakolje vsaj 2700 prašičev, tako imenovanih »be-

konov«, ki so stari 7 mesecev in morajo s posebno nego doseči 90 kg teže. Cele vlakle teh »bekonov« pošiljajo v Anglijo, pa tudi drugam. Tu je zaposlenih 700 delavcev, ki imajo 10-urni delavnik. Nobena stvar ne gre v odpad brez koristi. Kar se ne da porabiti za klobase, salame in hrenovke, se pošlje v tovarne za predelavo v umetna gnojila, krmno moko itd.

Posebno pozornost posvečajo Dancaji-zadrzniki — svojim zadrznim članom. Vsak državljan mora obvezno narediti osem razredov šole. V kmetijske strokovne šole pa jemljejo mladino od 22 do 27. leta. Šole imajo več oddelkov za razne specializacije: za poslovodje, potrošniških zadrug, za poslovodje večjih zadrznih obratov — kladnic, mlekarin, pralnic, sušilnic in odbiralnic ter razkuževalnic semen itd. Poleg strokovnih predavanj iz posameznih panog, poslušajo učenci tudi predavanja zadrznih voditeljev o vprašanih utrjevanja zadrznosti. Njihove šole so bile ustanovljene že leta 1783. Ustanovil jih je veliki Danski preporoditelj Grundring, ki je za trjeval, »da morajo Dancaji ustvariti tako državo, kjer bo malo takih, ki imajo preveč, še manj pa takih, ki nimajo nič«. Cilj teh šol je vzgajati zadržno mladino v ljubezni do svoje zemlje in v sposobnosti za dvig kmetijske proizvodnje.

Tako visoko raven danskega zadrznosti so omogočili zgodnji pogoji plasiranja kmetijskih proizvodov na trža tržišča, zlasti v Anglijo, ki je zahtevala vedno samo najkvalitetnejšo robo.

Jugoslovanska delegacija je bila povsod lepo sprejeta. Sodelujemo z Mednarodno zvezo zadrznikov, katere kolektivni člani smo tudi mi. Povezanost z zadrzniki drugih držav je v naših srtih prijeto odjeknila. Kjerkoli smo se mudili, smo izmenjavali misli v cilju mednarodnega zadrznega sodelovanja in v želji povečati zaupanje in prijateljstvo med vsemi delovnimi ljudmi, ki se borijo za sožitje med narodi in za mir v svetu.

Ana Florjančič, članica KDZ Otočec

Preprečujemo požare!

Razne stroge požarno-varnostne odredbe naših oblasti in pa vedno večja budnost naših gasilstva so v zadnjem času preprežile tisočkrat na videt malih požarek, ki pa bi se utegnili razširiti in postati usoden za večjo okolico.

Novomeščani so se v letu 1951 upravičeno čutili, da so tako redko kedaj slišali požarno sireno, na novomeške gasilce so pa kar pozabili, ko jih niso videli drveti s svojimi avtomobili na kraj požarnih nesreč. To je vsakogar razveselilo dejstvo, Ne je, da danes gasilstvo vse drugače razumi in izpolnjuje svojo nalogo, tudi ljudstvo samo bolje razumeva smisel gasilstva in tudi samo sodeluje pri preprečevanju požarov. Pri tem ima poleg gasilstva veliko zaslug tudi organizacija PAZ, ki z raznimi tečaji, pri katerih seveda sodelujejo tudi gasilci, seznanja ljudi s problemom gasilstva.

Ce vzamemo v obzir dejstvo, da je novomeško gasilno društvo intenziviralo še dvakrat pretečenemu letu in da so posamezni gasilci in parkarji preprečili na svojo roko nekatere požare, ki so se pojavili v mestu, s pravocasnimi in pravičnimi nastopom, potem lahko mirno rečemo, da smo prilišli v tej smeri zelo daleč.

To pa nas ne sme usvajati. Vsa budnost gasilcev, kakor tudi ostalega prebivalstva se mora še povečati. Treba je storiti vse, da se odstranijo kjerkoli vse možnosti požara. Nevarnosti požara se morajo v prvi vrsti zaščititi vsi hišni lastniki, ki imajo naselje, zlasti se v mestu, kjer so bloki hiš strnjeni in je možnost razširitve mnogo večja kot na primer na vasi, kjer so hiše daleč vsakebi in obdane z vrtni in drevjem. Da bi imeli hišni lastniki Novega mesta zelo velik del krivde, če bi se nekje pojavil požar, je pokazala revizija podstreljiv. Res imamo v mestu zidane in v opeki krite hiše, toda najdena navliaka, gorljivih predmetov, slabo urejeni dohodi na podstrežja, slabo zaprti dimniki itd., lahko daje najmanjši iskri, ki živstine iz slabo zaprtega ali celo odprtega dimnika, možnost požara, ki bi se lahko razplamtel do skrajnih mej. Zapiski o pretekli podstreljivi, ki ga je izvedla naša požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne lastnike, ki imajo na podstreljih svojih hiš razne zabojne, papir, drva, suhe životne zrna, koruznice in druge lahke vnetivo snovi, ki za levedo požara. Požarno-varnostna komisija, so polni graje o neurejenih podstreljih in navliaki ter polni strahu pred veliko požarno nesrečo, ki lahko zajame naše mesto. Zato je treba grajati vse tiste hišne